

විශිෂ්ටගුරුත්වය (specific gravity) සොයාගත්තේ ආකිමිඩීස්ද?

මෑත ඉතිහාසයේ විද්‍යාත්මක සොයාගැනීම් අතර ආකිමිඩීස්ට සුවිශේෂී තැනක් හිමිවන්නේ විශිෂ්ටගුරුත්වය සොයාගැනීම නිසාය. රජතුමාගේ රන් ඔටුන්නෙහි නිර්මාණකරු රත්රන් වලට වෙනත් ලෝහ මිශ්‍රකර ඇත්දැයි සොයාබැලීමේ වගකීම ආකිමිඩීස්ට පැවරුන කාර්යයි. දහඅතේ කල්පනාකරමින් සිටි ඔහු නාන ටැන්කිය (bath-tub) තුලට බැස්සවිට තම සිරුරෙහි බර අඩුවූ බව දැනුනෙන් තම උභ්‍යෝගෝපික ප්‍රශ්ණය විසඳුන බව සැනෙකින් අවබෝධ කරගත් ඔහු “මම සොයාගත්තා” (eureka) යනුවෙන් කෑගසමින් සිහිවිකල්ව නිරුවනින්ම රජමාලිගයට දුවන්නට විය.

නමුත් ඇත්තවශයෙන්ම විශිෂ්ටගුරුත්වය සොයාගත්තේ කල්ප ගණනකට (කල්පය යනු අවුරුදු 10^{140} ක් පමණ වේ. එනම් එකයි බිත්ද 140 යි.) පෙර අප මහ බෝසතානන් වහන්සේ වූ මහෝෂධ පණ්ඩිතයන් බව පන්සියපනස් ජාතක පොත සාක්ෂි දරයි. එහි ඇති උම්මග්ග ජාතකයේ, ලාබාල වියේ පසුවන මහෝෂධ කුමාරයාගේ හපන්කම් පිලිබඳ ආරංචි කතා වැටුනු වේදේහ රජතුමා ඔහුව රජමාලිගයට ගෙන්වීමට සූදානම්විය. එවකට පුරෝහිත තනතුරු හෙබවූ සේනක, පුක්කුස, කාවිඳ, දේවිඳ යන සතරදෙනාටම එය ලොකු අභියෝගයක් විය. තව ටිකක් පමා කරන ලෙස රජතුමාට උපදෙස් දුන් ඔවුන්, මහෝෂධ කුමාරයා වෙත අභියෝගාත්මක ප්‍රශ්ණයක් ඉදිරිපත් කරන ලදී. ගසක් කපා පිලියෙල කරනලද ලී කොට කැබැල්ලක් එකම හරස්කඩක් සහිත සිලින්ඩරයක් ලෙස සකස්කර එහි අග-මුල සොයා එවනලෙස කියා යැවීය. එය අපොහොසත් වුවහොත් එම ප්‍රදේශයේ වැසියන්ගේ අයබදු දෙගුණයක් වන බවද දන්වා යැවීය.

ගසක මුල සිට අගට යන්ම එම ලීයේ විශිෂ්ටගුරුත්වය ක්‍රමයෙන් අඩුවන බව දන්නා මහෝෂධ කුමාරයා එය ඉතා සුළු දෙයක් බව පවසා, පළමුව එය සමබරව සමතුලිත වන අයුරු තුලකින් එල්ලන ලදී. ඉන්පසු එය ක්‍රමයෙන් වතුර බේසමක් තුලට පහත් කරන ලදී. එවිට විශිෂ්ටගුරුත්වය වැඩි පැත්ත (ගසේ මුල පැත්ත) වැඩිපුර වතුරෙහි ගිලෙන බව නිරීක්ෂණය කළ ඔහු අග මුල සලකුණු කර රජු වෙත යැවීය.